

มุสลิมในประเทศไทย

มุสลิมกับอิสลาม

มุสลิมเป็นคำที่เรียกผู้นับถือศาสนาอิสลาม มีความหมายว่า ผู้นอบน้อมคนอย่างสิ้นเชิงต่อพระเจ้า อัลลอฮ์ (ซุบฮ์) แต่พระองค์เดียวเพื่อความสันติสุข ส่วนอิสลามเป็นชื่อของศาสนาของโลกศาสนาหนึ่ง และเป็นชื่อของระบอบการดำเนินชีวิต ซึ่งออกมาในรูปของวัฒนธรรมอิสลาม ที่ครอบคลุมถึงกฎหมาย อิสลาม รัฐอิสลาม ระบอบเศรษฐกิจอิสลาม^๑

ฉะนั้น แท้จริงอิสลามคือระบอบการของการดำเนินชีวิตซึ่งอยู่ในทางสายกลาง กล่าวคือ ไม่ปฏิเสธวัตถุกับจิตใจ ไม่มีฆราวาสกับนักบวช และเมื่อใครอยู่ในระบบอิสลามแล้ว เขาย่อมเป็น อุมมะฮ์ คือ ประชาชาติสายกลาง หรือมุสลิม

เพื่อประโยชน์ในการช่วยให้เข้าใจงานวิจัยดีขึ้น ก่อนที่จะกล่าวถึงมุสลิมในประเทศไทย ผู้วิจัยขอกล่าวถึงอิสลามในแง่ที่เป็นศาสนาไว้ ณ ที่นี้โดยสังเขป

องค์ประกอบของศาสนา

ในแต่ละศาสนาจะมีองค์ประกอบของศาสนา สำหรับอิสลามมีองค์ประกอบ ๕ ประการ ได้แก่^๒

๑. ศาสดา คือท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ซึ่งเป็นศาสนทูตคนสุดท้ายจากพระผู้เป็นเจ้า อัลลอฮ์ (ซุบฮ์)

^๑เสาวนีย์ จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม, หน้า ๒๑.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑.

๒. คัมภีร์ คือคัมภีร์ อัล-กุรอาน ซึ่งประกอบด้วยโองการ^๑ ๖๐๐ โองการ ที่พระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮัน) ประทานให้แก่มนุษยชาติ โดยผ่านทางศาสดามุฮัมมัด (ทีอลา)

๓. ผู้สืบทอดศาสนาหรือสาวก คือมุสลิมทุกคน เนื่องจากอิสลามไม่มีนักบวช ฉะนั้น มุสลิมทุกคน จึงต้องเป็นผู้ที่ประพฤติธรรมโดยเท่าเทียมกัน และมีหน้าที่เผยแพร่สัจธรรมในเวลาเดียวกัน มุสลิมทุกคน จึงเป็นผู้สืบทอดศาสนา

๔. ศาสนสถาน คือมัสยิด ศาสนสถานที่สำคัญคือ มัสยิดคูลหะรอม ที่นครมักกะฮ์ มัสยิดนะบะวีย์ ที่นครมะดีนะฮ์ และมัสยิดอัล-อักซอ ที่กรุงเยรูซาเล็ม

๕. พิธีกรรม เช่นการละหมาด การประกอบพิธีฮัจญ์ ฯลฯ

โครงสร้างของศาสนาอิสลาม

ประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. หลักความศรัทธา หรือ รุกนอีมาน ๖ ประการ และ

๒. หลักการปฏิบัติ หรือ รุกนอิสลาม ๕ ประการ

๑. หลักความศรัทธาหรือรุกนอีมาน ๖ ประการ ได้แก่

๑.๑ ศรัทธาวามีพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น คือ อัลลอฮ์ (ซุบฮัน)

๑.๒ ศรัทธาในบรรดาলাอิกะฮ์^๒

๑.๓ ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ที่พระเจ้าประทานแก่มนุษยชาติ^๓ โดยมีคัมภีร์อัล-กุรอาน เป็นเล่มสุดท้าย

^๑โองการ มีความหมายเทียบเท่ากับประโยค

^๒มลาอิกะฮ์ คือบรรดาปวงเทพ(ไม่ใช่เทวดาและไม่ใช่มนุษย์)ซึ่งมีหน้าที่ต่างๆกันเช่นเป็นผู้บันทึกความดีความชั่วของมุสลิมแต่ละคน เป็นผู้ถอดวิญญาณออกจากร่างมนุษย์ เป็นผู้เป่าสังข์ในวันสิ้นโลก

^๓คัมภีร์ที่พระเจ้าประทานแก่มนุษยชาติมีหลายเล่ม โดยผ่านศาสดาต่างๆ เช่น พระคัมภีร์เก่า ประทานแก่ศาสดาโมเซส พระคัมภีร์ใหม่ประทานแก่ศาสดาเยซู(อีซา) ฯลฯ และพระคัมภีร์อัล-กุรอาน อันเป็นฉบับสุดท้ายประทานแก่ศาสดามุฮัมมัด (ทีอลา)

- ๑.๔ ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตจากพระเจ้าโดยมีศาสดามุฮัมมัด (ที่๑๓) เป็นคนสุดท้าย
- ๑.๕ ศรัทธาในวันพิพากษาหรือวันสิ้นโลกว่ามีจริง
- ๑.๖ ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวดารณ์จากพระผู้เป็นเจ้า

๒. หลักการปฏิบัติหรือรুকนอิสลาม ๔ ประการ ได้แก่

๒.๑ การปฏิญาณตนว่า "ข้าฯ ขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และแท้จริงมุฮัมมัดคือศาสนทูตของพระองค์" ซึ่งการปฏิญาณนี้โดยหมายเพียงว่าการกล่าวด้วยคำเท่านั้น หากแต่หมายถึงว่าการประพฤติปฏิบัติของมุสลิมผู้นั้นต้องเป็นไปตามข้อห้ามข้อใช้ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัล-กุรอาน และสุนนะหฺ^๑ ของท่านศาสดามุฮัมมัด (ที่๑๓)

๒.๒ การปฏิบัติละหมาดวันละ ๕ เวลา ซึ่งการละหมาดที่สี่ที่ได้รับผลบุญมากที่สุดคือ การละหมาดรวมกัน (ญุมอัต) โดยมีคนหนึ่งเป็นผู้นำ (อิหม่าม) และที่สำคัญคือการละหมาดที่มีสติ

๒.๓ ในรอบ ๑ ปี มุสลิมจะต้องถือศีลอดเป็นเวลา ๑ เดือน คือเดือนรอมฎอน^๒

๒.๔ บริจาคซะกาต คือบริจาคเงินทองหรือทรัพย์สินแก่ผู้สมควรได้รับ ๔ ประเภท ตามอัตราที่กำหนดไว้ในศาสนบัญญัติ เช่น ร้อยละ ๒.๕

๒.๕ การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะฮ์ สำหรับผู้ที่มีความสามารถพอ คือมีสุขภาพแข็งแรง มีค่าใช้จ่ายโดยมิต้องเป็นหนี้ ทั้งนี้ต้องได้รับอนุญาตจากครอบครัว

นอกจากหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติดังกล่าวนี้ มุสลิมยังมีสิ่งที่ต้องปฏิบัติและละเว้นอีกมากตามศาสนบัญญัติ ทั้งนี้เพราะ

ในคัมภีร์อัล-กุรอาน มิได้มีแค่เฉพาะคำสอนในเรื่องความประพฤติและศีลธรรมเท่านั้น แต่รวมทุกด้านของชีวิตมนุษย์ที่จำต้องเกี่ยวข้องกับทั้งทางโลกและทางธรรมไว้ เพราะอิสลามถือว่าธรรมต้องแพร่กระจายอยู่ในทุกบททุกตอนของชีวิตในทางโลก อิสลามมิได้สอนให้มนุษย์เลือกกระหว่างโลกหรือธรรม แต่ต้องระคนปนกันอย่างเหมาะสม อัล-กุรอาน จึงมีทั้งเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม สังคม การเมือง

^๑สุนนะหฺ หมายถึงวาระและจริวัตรของท่านศาสดามุฮัมมัด (ที่๑๓)

^๒รอมฎอน คือเดือนที่ ๘ ของปีอิสลาม (ฮิจญเราะฮ์ศักราช) ซึ่งคำนวณตามจันทรคติ ดังนั้นเดือนนี้จึงหมุนเวียนไปอยู่ในฤดูกาลต่างๆ มุสลิมทั้งโลกจึงต้องถือศีลอดในทุกฤดูกาลของประเทศ

การเศรษฐกิจ กฎหมาย การครองบ้านครองเรือน ฯลฯ

การเข้ามาของอิสลามในประเทศไทย

ในขณะที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งอาณาจักรสุโขทัยกำลังเรืองอำนาจอยู่ ปรากฏว่าเมืองต่าง ๆ ในแหลมมลายูได้เข้ามาติดต่อค้าขายกับพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งอาณาจักรสุโขทัย ครั้นถึงสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในลักษณะที่ยังมีอยู่ ก่อนหน้าที่จะเข้ามาตั้งอาณาจักรสุโขทัย ได้แต่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณที่เป็นหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เริ่มที่เกาะสุมาตราเป็นแห่งแรก) และในที่สุดก็ได้เข้าครอบครองแหลมมลายูด้วย

ปลายแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พุทธศักราช ๒๑๓๓ - ๒๑๘๘) มีพ่อค้าสองพี่น้อง ที่ชื่อ "เดกอะหมัด" น้องชายชื่อ "มหาหมัดสะอิด" เป็นชาวเมืองกวม (Qum) ประเทศเปอร์เซีย (อิหร่าน) นับถือศาสนาอิสลามชื่อฮัซ (คนไทยเรียกว่า "แขกเจ้าเซ็น") พร้อมด้วยบริวารเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งนิวาสถานและทางค้าขายอยู่ที่ตำบลท่ากาอี

ด้วยความสามารถทางด้านค้าขายของเดกอะหมัด พระเจ้าทรงธรรมทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็น พระยาเดกอะหมัดรัตนราชเศรษฐี เป็นเจ้ากรมท่าขวา ซึ่งทำหน้าที่ทั้งการต่างประเทศและดูแลการ และต่อมาทรงโปรดเกล้าฯ ให้เป็น เจ้าพระยาเดกอะหมัดรัตนราชเศรษฐี สมุหนายก วิจารณ์ทางฝ่ายเหนือ มีตำแหน่งเทียบเท่านายกรัฐมนตรีสมัยนี้ ซึ่งท่านผู้นี้ได้เป็นบรรพบุรุษของตระกูลไทยในปัจจุบันหลายตระกูล อาทิ บุนนาค ศรีเพ็ญ บุรานนท์ ณ นคร จากิกรักษ์ ชุมฉัตร

^๑กิติมา อมรทัต, อิสลามกับการแก้ปัญหาโลก (กรุงเทพฯ : อัด-นูชาก, ๒๕๐๔), หน้า ๒๐
^๒ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, บันทึกปรารถนาของคึกฤทธิ์ ปราโมช (พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๓), หน้า ๔๔.

^๓T.W. Arnold, The Preaching of Islam: A History of Propagation of the Muslim Faith (London: 1956.) p. 363,366.

^๔ศิริ ตั้งตรงจิตร, เดกอะหมัด (กรุงเทพฯ : ม้วนลี, ๒๕๒๐) หน้า ๑.

อะหมักุฟา ฯลฯ

ในการเข้ามาของศาสนาอิสลามในสมัยสุโขทัยที่ อยุรธากีที่ กล่าวได้ว่าอิสลามเข้ามาพร้อมกับพ่อค้า

ความจริงที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดคือ กรุงศรีอยุธยาเป็นสถานที่ที่ผูกพันที่สำคัญของพ่อค้ามุสลิมที่เดินทางจากนครศรีธรรมราชไปเมืองจีนในศตวรรษที่ ๑๕^๑ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พ่อค้ามุสลิมชาติต่างๆ ไต่แนวพักหรือเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงศรีอยุธยา และเมื่ออิสลามเข้ามาที่พ่อค้าเหล่านั้น ชาวไทยส่วนหนึ่งก็ได้รับเอาอิสลามมาเป็นระบบในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพราะอิสลามได้ให้กฎเกณฑ์หรือระบบในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในครอบครัวไปจนถึงหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องต่างๆ โดยปราศจากเรื่องราวที่ลึกลับหรืออภินิหารอย่างใด^๒

ศาสนาอิสลามนอกจากจะเข้ามากับชาวอริยชาติต่างๆ ดังที่กล่าวแล้วนี้ ยังเข้ามาพร้อมกับชนเชื้อสายอินเดีย มลายู กัมพูชา จีน อินเดียเซีย^๓ ดังนั้นพื้นที่ของไทย ๕๑๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรแบ่งการปกครองเป็นกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ๗๖ จังหวัด ในแต่ละท้องถิ่นของประเทศมีประชาชนนับถือศาสนาแตกต่างกันไปเป็นส่วนส่วนความพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นๆ^๔

^๑เสาวนีย์ จิตต์ผดุง, "กฎจารีตประเพณีกับแขกเจ้าเซ็น," ชาบูรีดินของเรา (กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, ๒๕๒๒), หน้า ๒๓๖.

^๒ Raymond Scupin, Islam in Thailand Before the Bangkok Period (1980), p. 61.

^๓ Ibid., p 56.

^๔สมคิด ฆะวังค์, "มุสลิมไทย," มิตรสัมพันธ์ (มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๑๖) : ๓ - ๖

^๕กรมการศาสนา, สังคม ๒๐ รายงานการศาสนาและวัฒนธรรมประจำปี ๒๕๑๑ (กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, ๒๕๒๒), หน้า ๑๐.

การตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิม

แม้ว่าชาวไทยมุสลิมจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย แต่จากความแตกต่างในพื้นฐานความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และสาเหตุอื่นๆ จึงทำให้จำนวนชาวไทยมุสลิมในภาคต่างๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณ ๔ จังหวัด อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล เป็นบริเวณที่มีชาวไทยมุสลิมอยู่มากที่สุด ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตามในการตั้งถิ่นฐาน มุสลิมจะพยายามอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน ตำบล และเมื่อมีมุสลิมอยู่ที่ใด ในชุมชนนั้นๆ จะมิได้ยึดความมาเพื่อเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมชาวไทยมุสลิมในชุมชนนั้นๆ เช่น เมื่อเจกอะหมัดโคโคมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กรุงศรีหรืออยุธยาที่โคโคสร้างกฎีทองขึ้น และมีศัลยแพทย์คนแห่งคลองบางกอกใหญ่ ที่น่าจะมีขึ้นในสมัยแรกที่มุสลิมโคโครวมกันอยู่เป็นหมู่บ้านกันเอง นับจากปัตตานีมาจนปัตตานีเป็นเวลาเกือบ ๔๐๐ ปี

ชาวไทยมุสลิมในภาคกลาง

ชาวไทยมุสลิมที่อยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทยซึ่งมีถึงสามพวก มุสลิมพวกแรกที่อยู่ในเมืองมาตั้งแต่สมัยอยุธยาและธนบุรีจึงเป็นพวกที่เก่าแก่ที่สุด รองลงมาได้แก่มุสลิมที่อพยพมาจากหัวเมืองประเทศราชทางภาคใต้ ขึ้นมาอาศัยอยู่ตามบริเวณชานกรุงเก่า ด้วยเหตุผลทางการเมือง และพวกสุดท้ายเป็นมุสลิมในบังคับทางชาติ เช่น อังกฤษ ฮอลันดา ฝรั่งเศส เป็นต้น พวกนี้เข้ามาหลังกลุ่มอื่นๆ แต่เมื่อเข้ามาแล้วมารับบทบาททางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด

*กฎีหรือกฎู เป็นคำที่มุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียนิยมเรียกสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ
**"คณะมีศัลยแพทย์" (นามปากกา), ประวัติมีศัลยแพทย์ (กรุงเทพฯ : โชษวัฒน์, ๒๕๑๔) หน้า ๘.
*รพีพร สาคเปรม, "บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๔ - ๒๔๕๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๕๓๑) หน้า ๖๔.
*รพีพร สาคเปรม, "บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๔ - ๒๔๕๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๕๓๑) หน้า ๖๔.

มุสลิมทั้งกล่าวนี้โคตงถิ่นฐานโดยทั่วไปในกรุงเทพฯ ฯลฯ และจังหวัดใกล้เคียง เช่น กลุ่มแรก ส่วนหนึ่งจะคงอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและธนบุรีที่อยู่เดิม ส่วนผู้ที่อพยพเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยา เสียแก่พม่าชาติก็ถูกเผาผลาญครั้งหลัง บรรดาอิสลามที่อาศัยนอกเขตชายของอยู่ ๓ ตำบลหัวแหลม หัวรอ และคลองตะเคียน นับเป็นร้อยละ ๓๖.๖ โดยอพยพหลบภัยต่อเขตเมืองที่พม่าชาติลงมาจาก พม่าก็อยู่ตำบลบางหลวง ตั้งแต่ตำบลบางกอกใหญ่ไปจนถึงวัดเวสุราราชทั้งสองฝั่ง และโดยมากทำการ ค้าขายอยู่แต่ คนโดยมากจึงพากันเรียกแซกแซก สำหรับความหนาแน่นของมุสลิมพวกนี้ในระยะแรก คงมีไม่มากนัก เพราะปรากฏว่ามีโบสถ์สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเพียงแห่งเดียวคือโบสถ์อิสลาม บางกอกใหญ่ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าโบสถ์คนเล่น^๑

กลุ่มที่ ๒ ที่มาจากทางมลายู ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณรอบๆ ชานกรุง เช่นที่ธนบุรีบริเวณสี่แยก บ้านแขก บริเวณทุ่งครุ อำเภอรอบพระแสง บางคอแหลม มหานาค พระโขนง คลองตัน ภาษีเจริญ หนองจอก และในภาคกลางที่จังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี อยุธยา นนทบุรี ที่ตำบลท่าอิฐ (ปทุมธานี) ขณะกำลังขยายวงไปมีภูมิลำเนาถิ่นฐานอยู่ริมทะเลฝั่งตะวันออกเขตจังหวัดชลบุรีด้วย ส่วนกลุ่มที่สาม ส่วนมากอยู่ในวงการค้า กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ตามหัวรุ่งเมือง แถบสะพานช้างโรงสี วัดส้มพันขวาง และถนนสีลม บางรัก ราชวงศ์ สามเสน หัวลำโพง เขาวราช วรจักร สีลม เป็นต้น บางกลุ่มที่อยู่ย่านฝั่งธนบุรีซึ่งไม่อาจสร้างความถึกทนทางฐานะได้ ก็ย้ายมาอยู่ฝั่งกรุงเทพฯ ก็มีเป็นจำนวนมาก โดยย้ายมาอยู่บริเวณถนนหัวรุ่งเมืองและเพ็ญนครเป็นต้น^๒

^๑ หลวงพิพิธเกสย์, "ประวัติมีโบสถ์บางหลวง (ภูเขาว)" อนุสรณ์ตระกูลอภัยสา ๒๕๑๒ (พระนคร : ประชาช่าง, ๒๕๑๒), หน้า ๒๖ - ๒๘.

^๒ รัชสี สาคเปรม, "บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๑๔ - ๒๔๕๓", หน้า ๕๕.

"เรื่องเกี่ยวกัน, หน้า ๕๖.

"สมนึก ฐนิวงศ์, มุสลิมไทย, หน้า ๔ - ๕.

"สำรวจจากเอกสารกระทรวงนครบาล, เรื่องที่กินคนในบังคับต่างชาติ ตั้งแต่เล่มที่ ๑ - ๒๐, (ร.๕/๑ น.๑๔), หจข. อ้างถึงใน รัชสี สาคเปรม บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๑๔ - ๒๔๕๓,

สถาบันพระมหากษัตริย์กับชาวไทยมุสลิม

จากการที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน ไม่ได้กีดขวางในเรื่องการเผยแผ่ศาสนาและการนับถือศาสนา ทั้งกลับช่วยทำนุบำรุงส่งเสริม ซึ่งอิสลามเป็นศาสนาหนึ่งที่ได้รับคามสนับสนุนส่งเสริมในประเทศไทย ดังนั้นจากการที่พ่อค้าวานิชตลอดจนชนเชื้อสายต่างๆ ได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศด้วยจำนวนไม่มากนัก ในปัจจุบันประเทศไทยจึงมีจำนวนชาวไทยมุสลิมจำนวนถึงประมาณ ๒ ล้านคน และทุกกรณีสิทธิเสรีภาพจะปฏิบัติคนใดก็ตามศาสนิกมยฺยิต ในเรื่องสิทธิเสรีภาพที่บาทหลวงลอมเมียร์ เลอ ลามอค์ พระราชาคณะแห่งเบรียท (Lambert de la Motte, Bishop of Berytes) มิชชันนารีชาวฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเขียนไว้ว่า

ข้าพเจ้าเชื่อว่าในโลกนี้จะมีเมืองไหนที่จะมีศาสนา多种多样 และที่อนุญาตให้ปฏิบัติศาสนาอื่นใดเท่ากับเมืองไทยเห็นจะ ไม่ได้อีกแล้ว พวกที่ไม่ได้นับถือคริสต์ศาสนาก็ พวกเขารีกก็ พวกอะหมัดก็ ซึ่งแยกออกเป็นคณะเป็นหมู่ที่ปฏิบัติศาสนา ความลัทธิของตัวใดทุกอย่างโดยไม่มีข้อห้ามปรามกีดขวางแต่อย่างใดเลย”

หลักฐานปรากฏตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ตั้งแจ้งอยู่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และปรากฏในสมัยอื่นสืบมาทั้งเห็นได้กับชนชาติอื่น หรือพวกที่นับถือศาสนาอื่น และในจดหมายเหตุ ลา ลูแบร์กล่าวว่า พระมหากษัตริย์สยามโปรดให้สร้างสุเหร่าเป็นหลายแห่งพระราชทานแก่แขกมัวร์” ด้วยพระราชหทัย และพระองค์ยังทรงพระราชานุญาตช่วยเหลือทุนการทำพิธีสำคัญๆ

บาทหลวงลอมเมียร์ คงหมายถึงมุสลิม โดยการเรียกศาสนาทั่วไปที่มีก่เรียกชื่อคนที่นับถือศาสนาตามชื่อผู้ประกาศศาสนา แก่มุสลิมมิใช่เช่นนั้น (ผู้วิจัย)

“ประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ “เรื่องไทยกับฝรั่งเศสเป็นไมตรี” (พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๗) หน้า ๑๑ .

“แขกมัวร์” คงหมายถึงชาวเปอร์เซีย .

ของพวกแขก

เฉพาะพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงมีพระราชหฤทัยกว้างขวาง ทรงอุปถัมภ์ช่วยเหลือความเป็นอยู่ของศาสนาต่างๆ เหล่านี้ด้วยดีมาแต่โบราณกาล ไม่ทรงห้ามปรามขัดขวางการเผยแพร่ลัทธิศาสนา การเปลี่ยนนับถือศาสนาพุทธไปนับถือศาสนาอื่นและประกอบพิธีในศาสนานั้นๆ ครั้นข้ามกลับพระราชทานเงินช่วยเหลืออีกด้วย โดยเหตุนี้จึงดีเป็นพระราชประเพณีว่า พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภ์ของทุกศาสนาที่อยู่ในประเทศมาจนทุกวันนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๖ มีความว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภ์

ชาวมุสลิมในเมืองไทยเป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีประวัติความสัมพันธ์และบทบาทในไทยมาตามyth ศตวรรษ บทบาทดังกล่าวมีส่วนอยู่ในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความต่างกันในศาสนาวัฒนธรรมและปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้บทบาทของมุสลิมในเมืองไทยเป็นสิ่งที่น่าสนใจไม่น้อย

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์, จดหมายเหตูลาฮูแวร์ เล่ม ๒ (พระนคร : องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๐๔) หน้า ๓๐

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี อ้างแล้ว หน้า ๓ - ๔ .

รัชนี้ สาคเปรม บทบาทของชาวมุสลิมในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศไทย สมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๒๔ - ๒๔๕๓" หน้า ๒๒๒ .